

raade førte Bladet et energisk Forsvar for Ejdsvoldgrundloven, der dels havde sikret Intelligenspartiet og Embedsmændene en kraftig Indflydelse paa Norges offentlige Forhold, dels havde sat snævre Grænser for Kongens Indflydelse. To Problemer interesserer Forf. i særlig Grad, nemlig Bladets politiske Linie og de forskellige Medarbejderes personlige Forhold dels til Udgiveren dels til hinanden. Undertiden synes man, at Forf. bevæger sig lidt for langt bort fra Bogens Emne, som f. Eks. i den detaljerede Skildring af U. A. Motzfeldts Forbigaaelse ved en Professorudnævnelse. Et vigtigt Spørgsmaal, der er taget op til Drøftelse, er Bladets økonomiske Fundament, og det Udbytte Udgiver og Medarbejdere høstede af deres Anstrengelser. Der blev i Sandhed ikke spundet Guld paa Bladvirksomhed i første Halvdel af det 19. Aarhundrede. Bladet fik ingen større Udbredelse uden for Hovedstaden, idet Abonnementsprisen var temmelig høj og faktisk repræsenterede Salgsværdien af en Ko! Dette Forhold forklarer bl. a. Bladets ringe Udbredelse i Landbokredse.

For en dansk Læser er det mest overraskende ved Bogen, at Fremstillingen af et norsk Blads Historie i denne Del af det 19. Aarhundrede kan gives, uden at man behøver at redegøre for Statsmagtens Stilling til Pressen, og at der slet ingen Eksempler findes paa Indskriden fra det Offentliges Side i Anledning af Bladets Kritik af Regeringens Dispositioner. Forklaringen er imidlertid den ganske simple, at Norge paa det Tidspunkt var et af de meget faa Lande i Europa, som ikke havde noget politisk Trykkefrihedsspørgsmaal saaledes som f. Eks. Danmark og Sverige.

Om selve Fremstillingen er kun godt at sige. Den lille Bog er velskrevet og klar, og Forf. ser selvstændigt og kritisk paa sit Materiale. Man maa derfor haabe, at det foreliggende Skrift maa efterfølges af større Studier over de herhenhørende Problemer.

Harald Jørgensen.

Norsk skolehistorisk Forskning udmærker sig ikke ved stor Righoldighed. Hovedværkerne er vedblivende den højtfortjente Rektor A. E. Erichsens Skrifter om Bergens og Trondheims Katedralskolers Historie (henholdsvis 1906 og 1911). Samme Forfatter havde ogsaa anlagt Samlinger til et Arbejde om Oslo Katedralskole, men fik det aldrig skrevet, og først nu, en Menne-skealder efter hans Død, er det lykkedes at faa tilvejebragt et Værk om Oslo katedralskoles historie ved Lektor Einar Høigaard (Oslo 1942, Grøndahl & Søn). Allerede i det Ydre

er det et meget stateligt Arbejde (472 store Kvartsider), smukt trykt og forsynet med talrige velvalgte Illustrationer, og den indre Lødighed svarer ganske til det fornemme Udstyr. Ikke mindst i Sammenligning med flere nyere skolehistoriske Arbejder fra dansk Side (jfr. 10. R. II, 692—693; V, 782—784) maa man paaskønne den solide og kyndige Behandling, der her foreligger. Forfatteren behersker ikke blot de specielle Kilder til Skolens Historie, men ogsaa den almindelige Litteratur om Emnet. Navnlig er det opmuntrende at se, hvorledes han sidder inde med et ikke sædvanligt Kendskab til, hvad der af danske Forskere er blevet ydet til Oplysning om skolehistoriske Emner.

Med rigtig Forstaaelse tegner Lektor Høigaard Baggrunden for Oslo-Skolens Udvikling, hans Opfattelse af Kildestoffets Bæreevne er præget af Nøgternhed, og hans Dom over historiske Fænomener er lige som hans Fremstilling selvstændig og grej. Hist og her kunde man nok have ønsket, at Forf. var gaaet dybere ind paa det rent undervisningshistoriske Stof, men stort set er hans Behandling af Skolens materielle Kaar og af dens aandelige Indsats nogenlunde ligeligt fordelt. Da en Række af de Personligheder, der indtil Begyndelsen af forrige Aarhundrede har været knyttet til Oslo Katedralskole — Oslo-Humanisterne, N. S. Chronich, Jacob Rasch, Hans Grams mangeaarige Korrespondent, Søren Monrad, Niels Treschow o. m. fl. — hører hjemme i den gamle dansk-norske Fælleskultur, har det foreliggende Arbejde tillige direkte Betydning for dansk Lærdomshistorie. Ogsaa for Tiden efter 1814 er Fremstillingen af Værdi, men angaar nu overvejende specielt norske Forhold. Lektor Einar Høigaard har sat sig et smukt Minde ved sin Oslo Katedralskoles Historie, og paa Baggrund af dette Arbejde beklager man dobbelt hans tidlige Bortgang.

Bjørn Kornerup.

Under Titlen: *Norden och kontinentet i gammal tid, Studier i forngermansk kulturhistoria* (Uppsala 1944) har Fritz Askeberg udsendt en lille Bog (201 Sider), der efter sit Indhold egentlig burde anmeldes af en Runolog eller Filolog; men da hans Værk ogsaa er af overordentlig Betydning for Historikeren og Arkæologen, vil jeg tillade mig at gøre det til Genstand for en kort Omtale, idet jeg gerne indrømmer, at jeg kun delvis er kompetent til at bedømme det.

Forbindelserne mellem Norden og Kontinentet gaar langt tilbage, ja de har egentlig eksisteret lige siden mesolithisk Tid; men ved »gammal tid« forstaar Askeberg her Tiden fra Romerkul-